

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจในการตรวจเต้านมด้วยตนเองของสตรีที่ได้รับฮอร์โมนทดแทน และหาอำนาจการทำนายของเจตคติ และบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง ต่อความตั้งใจในการตรวจเต้านมด้วยตนเองของสตรีที่ได้รับฮอร์โมนทดแทน

ลักษณะของประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สตรีวัยหมดประจำเดือนที่มารับฮอร์โมนทดแทน ณ คลินิกวัยทอง โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ คือ สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ และยินดีให้ความร่วมมือในการทำวิจัย จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยใช้เกณฑ์ของเคอร์ลิงเจอร์ และเพดฮาเซอร์ (Kerlinger & Padhazer, 1973 อ้างในธวัชชัย วรพงศ์ธร, 2532) จากสูตร $n/k \geq 30$ (เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง, k = จำนวนตัวแปรอิสระ) การศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรอิสระ 3 ตัว ดังนั้น $n \geq 90$ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 100 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ความเพียงพอของรายได้ และระยะเวลาการได้รับฮอร์โมน

2. แบบสอบถามเจตคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจในการตรวจเต้านมด้วยตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามแนวทางการสร้างแบบสอบถามของเอเจนและพีชบายน์ (1980) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตรฐานค่า 5 อันดับ มีค่า 2 ทาง คือ มาตรการทางบวก และมาตรการทางลบ รายละเอียดของแบบสอบถามมีดังนี้

2.1 แบบสอบถามเจตคติต่อการตรวจเต้านมด้วยตนเอง (attitudes toward performing breast self examination) มีจำนวน 12 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการตรวจเต้านมด้วยตนเอง (behavioral beliefs) มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

	ข้อคำถามทางบวก	ข้อคำถามทางลบ
เห็นด้วยมาก	+2	-2
เห็นด้วย	+1	-1
ไม่แน่ใจ	0	0
ไม่เห็นด้วย	-1	+1
ไม่เห็นด้วยเลย	-2	+2

ส่วนที่ 2 การประเมินคุณค่าตามความเชื่อของการตรวจเต้านมด้วยตนเอง (outcome evaluation) เป็นข้อคำถามที่สอดคล้องกับข้อคำถามความเชื่อเกี่ยวกับผลของการตรวจเต้านมด้วยตนเอง มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

	ข้อคำถามทางบวก	ข้อคำถามทางลบ
ดีมาก	+2	-2
ดี	+1	-1
ไม่แน่ใจ	0	0
ไม่ดี	-1	+1
ไม่ดีเลย	-2	+2

คะแนนของเจตคติต่อการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ได้มาจากคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อคำถามของความเชื่อเกี่ยวกับผลของการตรวจเต้านมด้วยตนเอง คูณกับคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อ

คำถามของการประเมินคุณค่าตามความเชื่อของการตรวจเต้านมด้วยตนเอง และคะแนนรวมที่ได้เป็นคะแนนของเจตคติต่อการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ค่าคะแนนที่เป็นไปได้ของเจตคติต่อการตรวจเต้านมด้วยตนเองอยู่ในช่วง -48 ถึง +48 และ ค่าคะแนนรายข้ออยู่ในช่วง -4 ถึง +4 โดยมีการแปลผลคะแนนดังนี้

คะแนน > 0	หมายถึง	มีเจตคติทางบวกต่อการตรวจเต้านมด้วยตนเอง
คะแนน = 0	หมายถึง	มีเจตคติเป็นกลางต่อการตรวจเต้านมด้วยตนเอง
คะแนน < 0	หมายถึง	มีเจตคติทางลบต่อการตรวจเต้านมด้วยตนเอง

2.2 แบบสอบถามบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการตรวจเต้านมด้วยตนเอง (subjective norms related to performing breast self examination) มีจำนวน 5 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ส่วน คือ

ส่วนที่1 ความเชื่อเกี่ยวกับความคาดหวังของบุคคลต่างๆในกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการตรวจเต้านมด้วยตนเอง (normative beliefs) เป็นข้อคำถามที่ให้กลุ่มตัวอย่างประเมินว่าบุคคลต่างๆในกลุ่มอ้างอิงเห็นว่าสมควรหรือไม่สมควรให้ตรวจเต้านมด้วยตนเอง บุคคลในกลุ่มอ้างอิงที่ศึกษา ได้แก่ สามี ญาติ เพื่อนสนิท พยาบาล และแพทย์ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ควรตรวจเต้านมด้วยตนเองอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	+2
ควรตรวจเต้านมด้วยตนเอง	ให้คะแนน	+1
ไม่แน่ใจว่าควรตรวจหรือไม่ควรตรวจเต้านมด้วยตนเอง	ให้คะแนน	0
ไม่ควรตรวจเต้านมด้วยตนเอง	ให้คะแนน	-1
ไม่ควรตรวจเต้านมด้วยตนเองอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	-2

ส่วนที่2 แรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามบุคคลต่างๆในกลุ่มอ้างอิง (motivation to comply) เป็นข้อคำถามที่ให้กลุ่มตัวอย่างตอบว่าต้องการปฏิบัติตามที่บุคคลต่างๆในกลุ่มอ้างอิงคิดว่าควรหรือไม่ควรตรวจเต้านมด้วยตนเองเพียงใด เป็นข้อคำถามที่สอดคล้องกับข้อคำถามความเชื่อเกี่ยวกับความคาดหวังของบุคคลต่างๆในกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการตรวจเต้านมด้วยตนเอง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ต้องการที่จะปฏิบัติตามอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	+2
ต้องการที่จะปฏิบัติตาม	ให้คะแนน	+1
ไม่แน่ใจว่าต้องการหรือไม่ต้องการที่จะปฏิบัติตาม	ให้คะแนน	0
ไม่ต้องการที่จะปฏิบัติตาม	ให้คะแนน	-1
ไม่ต้องการที่จะปฏิบัติตามอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	-2

คะแนนของบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ได้มาจากคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อคำถามของความเชื่อเกี่ยวกับความคาดหวังของบุคคลต่างๆในกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการตรวจเต้านมด้วยตนเอง คูณกับคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อคำถามของแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามบุคคลต่างๆในกลุ่มอ้างอิง และคะแนนรวมที่ได้เป็นคะแนนของบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ค่าคะแนนที่เป็นไปได้ของบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการตรวจเต้านมด้วยตนเองอยู่ในช่วง -20 ถึง +20 และค่าคะแนนรายข้ออยู่ในช่วง -4 ถึง +4 โดยมีการแปลผลคะแนนดังนี้

คะแนน > 0	หมายถึง	บุคคลในกลุ่มอ้างอิงสนับสนุนให้ตรวจเต้านมด้วยตนเอง
คะแนน = 0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าบุคคลในกลุ่มอ้างอิงสนับสนุนหรือไม่สนับสนุน
คะแนน < 0	หมายถึง	บุคคลในกลุ่มอ้างอิงไม่สนับสนุนให้ตรวจเต้านมด้วยตนเอง

2.3 แบบสอบถามความตั้งใจในการตรวจเต้านมด้วยตนเอง (intention to perform breast self examination) มีจำนวน 1 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตั้งใจมากที่จะตรวจเต้านมด้วยตนเอง	ให้คะแนน	+2
ตั้งใจที่จะตรวจเต้านมด้วยตนเอง	ให้คะแนน	+1
ไม่แน่ใจว่าจะตรวจเต้านมด้วยตนเอง	ให้คะแนน	0
ไม่ตั้งใจที่จะตรวจเต้านมด้วยตนเอง	ให้คะแนน	-1
ไม่ตั้งใจเลยที่จะตรวจเต้านมด้วยตนเอง	ให้คะแนน	-2

การแปลผลคะแนนดังนี้

คะแนน > 0	หมายถึง	มีความตั้งใจในการตรวจด้านมด้วยตนเอง
คะแนน = 0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าจะตรวจด้านมด้วยตนเอง
คะแนน < 0	หมายถึง	ไม่มีความตั้งใจในการตรวจด้านมด้วยตนเอง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเจตคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจในการตรวจด้านมด้วยตนเองที่สร้างขึ้น ไปหาความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพยาบาลสตรี 3 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล 2 ท่าน จากนั้นผู้วิจัยนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index) ได้เท่ากับ .83, 1.00 และ 1.00 ตามลำดับ

การหาความเชื่อมั่น (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปหาความเชื่อมั่นในสตรีที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 ราย ที่โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ แล้วนำมาหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเจตคติต่อการตรวจด้านมด้วยตนเอง เท่ากับ .82 และแบบสอบถามบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการตรวจด้านมด้วยตนเอง เท่ากับ .76 ส่วนแบบสอบถามความตั้งใจในการตรวจด้านมด้วยตนเอง ซึ่งมีข้อคำถาม 1 ข้อ นำมาหาความเชื่อมั่นโดยวิธีการทดสอบซ้ำ (test-retest) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือผ่านคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ ถึง คณบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ณ คลินิกวิทยทอง โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

2. เมื่อได้รับอนุญาตให้ดำเนินการเก็บข้อมูลได้ ผู้วิจัยเข้าพบแพทย์หัวหน้าหน่วย และหัวหน้าพยาบาลคลินิกวิทยทอง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะที่กำหนดไว้ โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการทำวิจัย
4. เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบ
5. นำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ

การพิทักษ์สิทธิของสตรี

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการพิทักษ์สิทธิของสตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างทุกคนได้รับแจ้งให้ทราบว่า ผู้วิจัยจะดำเนินการทำวิจัยเรื่องเจตคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจในการตรวจเต้านมด้วยตนเองของสตรีที่ได้รับฮอร์โมนทดแทน โดยใช้แบบสอบถาม การบันทึกข้อมูลจะไม่ระบุชื่อของกลุ่มตัวอย่างแต่จะทำเป็นรหัสแทนชื่อ ข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ขณะดำเนินการวิจัยถ้ากลุ่มตัวอย่างไม่ต้องการให้ข้อมูลสามารถยกเลิกได้ทันทีโดยไม่เกิดผลต่อการรับบริการในการรักษาพยาบาลครั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยแจ้งการพิทักษ์สิทธิเสร็จแล้ว (ภาคผนวก ก) และกลุ่มตัวอย่างยินยอมให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยนำมาแจกแจงความถี่ ร้อยละ
2. วิเคราะห์เจตคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจในการตรวจเต้านมด้วยตนเอง โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์อำนาจการทำนายของเจตคติ และบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงต่อความตั้งใจในการตรวจเต้านมด้วยตนเอง โดยใช้การวิเคราะห์หาคัดลอกพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลให้เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การ

ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนดังนี้ คือ ข้อมูลเป็นอิสระต่อกัน (independence) ข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ (normality) ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนมีลักษณะคงที่ (homoscedasticity) และตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรง (linearity)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University